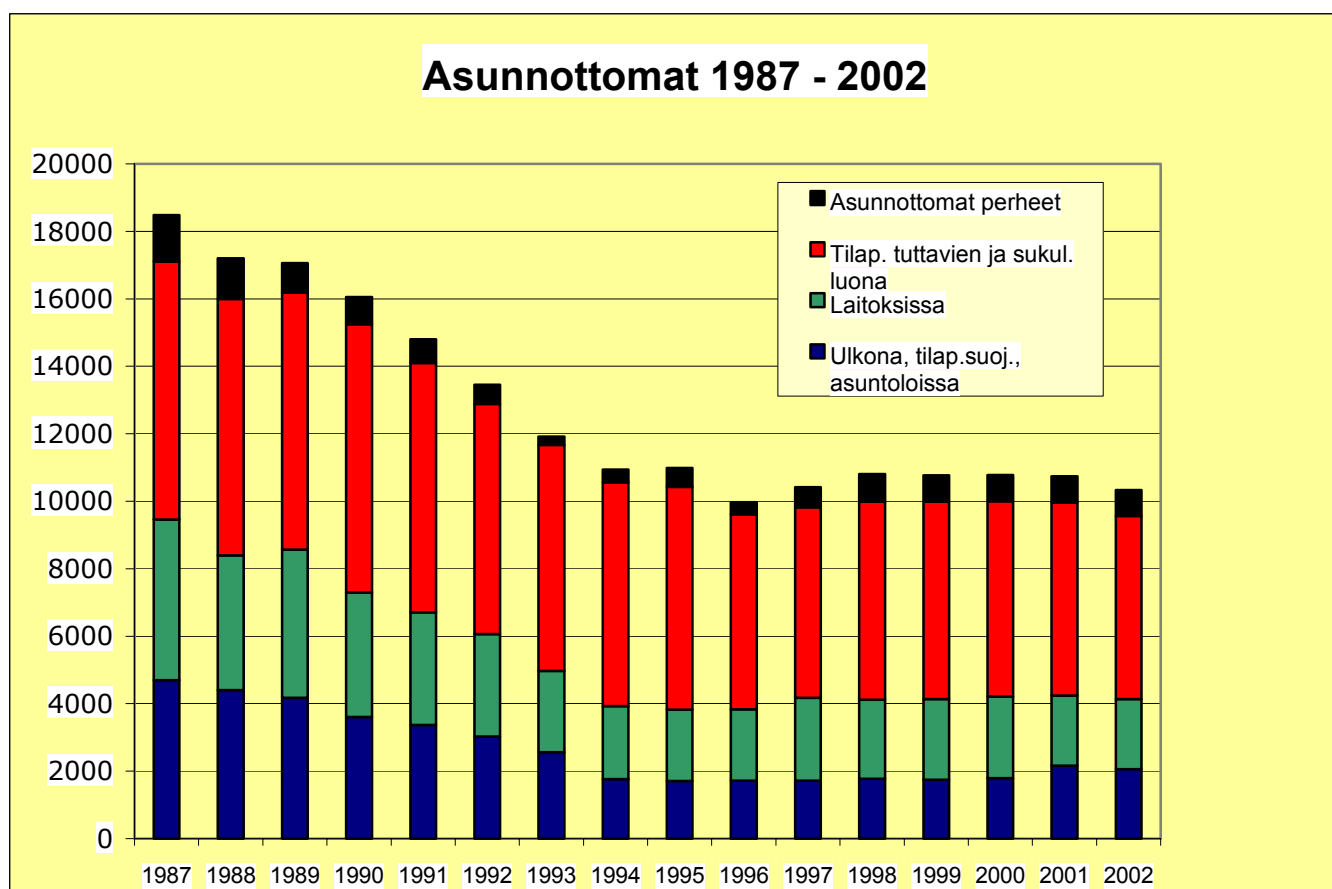

Virpi Tiitinen
Marja-Leena Ikonen
7.8.2003

7/2003

Asunnottomat 2002

Asunnottomat 2002

Asunnottomuus on jonkin verran vähentynyt

Asunnottomuuden kehitystä on kuntakyselyin seurattu 1980-luvun puolivälistä lähtien, jolloin asunnottomien määrä lähenteli kahtakymmentätuhatta. 1990-luvun puolivälissä asunnottomuus laski ensimmäistä kertaa alle kymmentuhannen. Sen jälkeen väheneminen näytti pysähtyvän ja luvut kääntyivät jonkin verran nousuun. Nyt asunnottomien määrä on taas jonkin verran laskenut edellisvuodesta. *Yksinäisiä asunnottomia oli vuoden 2002 marraskuussa vajaat 9 600, asunnottomia perheitä noin 800.* Valtaosa asunnottomista on edelleen miehiä. Naisten osuus asunnottomista on kuntien selvitysten mukaan vajaa viidennes, noin 1 600, ja saman verran on asuntoa vailla olevia nuoria. Maahanmuuttajista on asunnottomana yli 300 yhden hengen taloutta ja noin 200 perhettä. Tiedot asunnottomien lukumääristä perustuvat kuntien erilaisiin rekisteri- ja asiakkuustietoihin sekä arvioihin. (Taulukko 1 ja kansilehden kuvio sekä liitetaulukot.)

Taulukko 1. Asunnottomat ryhmittäin marraskuussa 1996 - 2002 ¹

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
1. ulkona, ensisuojoissa *	508	421	454	410	451	563	480
2. asuntoloissa, maj.liikk. *	1216	1296	1319	1340	1339	1598	1580
3. erilaisissa laitoksissa *	1670	1946	1873	1931	1998	1396	1385
4. vapautuvat vangit, joilla ei ole asuntoa	441	506	474	456	417	686	695
5. tilapäisesti tuttavien ja sukulaisten luona	5777	5645	5874	5851	5794	5723	5420
Yksinäiset asunnottomat yhteensä	9612	9814	9994	9988	9999	9966	9561
yksinäisistä asunnottomista naisia	1799	2516	1964	1822	1752	1723	1628
nuoria, alle 25 v. maahanmuuttajia	1516	2158	1964	1835	1753	1675	1644
..	330	330
Asunnottomat perheet	361	600	818	777	783	782	774
näistä maahanmuuttajia	132	210

* ks. tämän sivun alaviite

Lähde: Valtion asuntorahasto, kuntien asuntomarkkinaselvitykset 1996 – 2001

¹ Tässä esitetyt asunnottomien lukumäärätiedot ovat näennäisestä tarkkuudestaan huolimatta suuntaa antavia, sillä eri kuntien arviointiperusteet vaihtelevat ja myös saman kunnan eri vuosina esittämät tiedot voivat vaihdella tarkkuustasoltaan. Vuonna 2001 on asunnottomuuden määrittelyyn lisäksi tehty joitakin muutoksia, minkä vuoksi *-merkillä merkittyjen kolmen ensimmäisen asunnottomuusryhmän lukumäärätiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia aikaisempien vuosien vastaaviin ryhmiin. Asunnottomien kokonaismääriä voidaan pitää eri vuosina suuntaa antavasti vertailukelpoisina määrittelymuutoksista huolimatta.

Asunnottomuuden poistaminen hallitusohjelmassa

Nykyisen hallituksen ohjelmassa on yhdeksi asuntopolitiikan tavoitteeksi asetettu asunnottomuuden poistaminen. Hallitusohjelmassa todetaan lisäksi, että asunnottomuutta vähennetään toimeenpanemalla valtion sekä Helsingin, Espoon ja Vantaan välinen asunnottomuuden vähentämisen toimenpideohjelma vuosille 2002 – 2005.

Lipposen II hallituksen aikana valmistui valtakunnallinen asunnottomuuden toimenpideohjelma vuosille 2001-2003. Toimenpideohjelman toteuttamista on jatkettu vuoteen 2005 asti.

Asunnottomuuden vähentämishjelmissä keskeisiä keinoja ovat Valtion asuntorahaston lainoitus- ja avustustoiminta. Muun muassa rahaston varoista maksettavia omapääoma-avustuksia asunnottomien ja pakolaisten asuttamiseksi on lisätty. Avustusvaltuus nostettiin 3,36 miljoonasta eurosta 8,4 miljoonaan euroon vuonna 2002. Samalla asuntoa kohti myönnettävät avustussummat nousivat huomattavasti: Helsingin seudulla avustus on 10 000 euroa asuntoa kohti ja muualla maassa 8 000 euroa. Avustuksia on markkinoitu aktiivisesti, mutta siitä huolimatta kaikkea määrärahaa ei ole käytetty hakemusten vähäisyyden vuoksi. Vuodelle 2003 omapääoma-avustusta on käytettävissä myös 8,4 miljoonaa euroa. Avustuksia voi hakea niin sanotun jatkuvan haun periaatteella vuoden loppuun asti. Avustuksia voi saada sekä arava- että korkotukilainoitettuihin kohteisiin joko uudisrakentamiseen tai vanhasta kannasta hankittaviin asuntoihin.

Ympäristöministeriön työryhmä seuraa asunnottomuusohjelmien toteutumista. Ryhmässä on edustettuna valtionhallinto, kunnat ja järjestöt. Tietoja ohjelmista ja niiden toteutumisesta löytyy ympäristöministeriön verkkosivuilta www.ymparisto.fi/asuminen/.

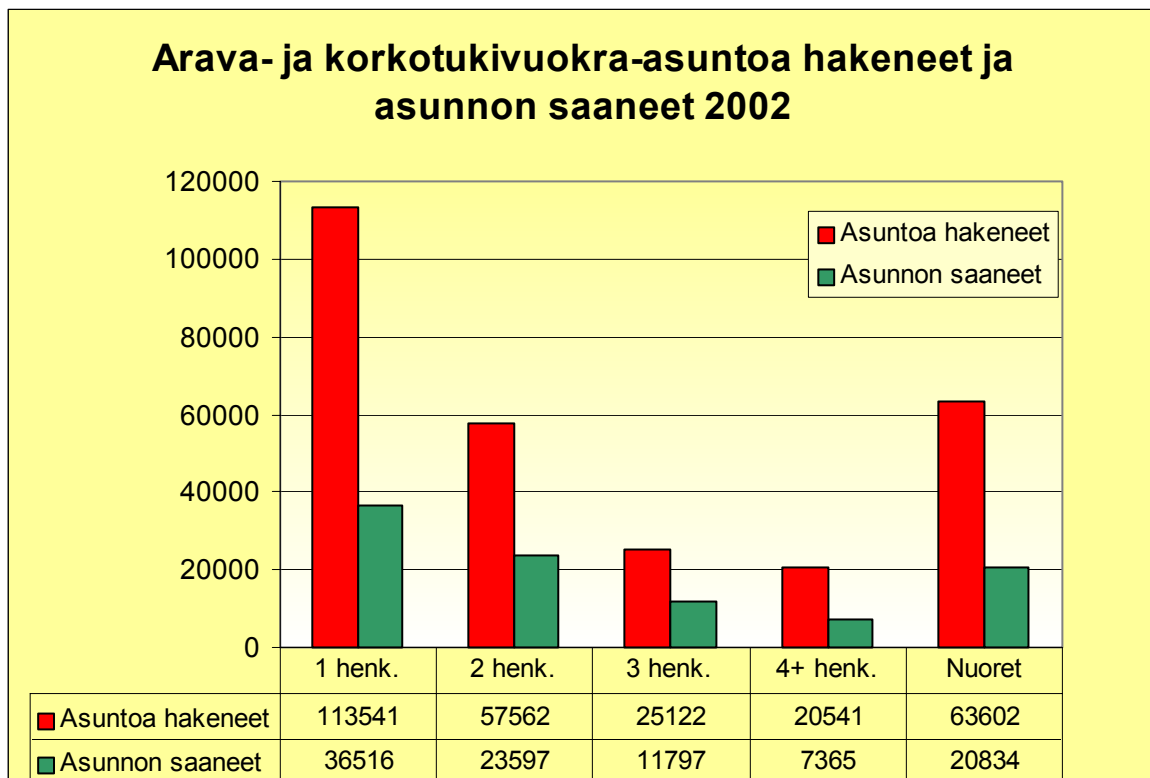
Pienasuntopula jatkuu - asunnonhakijoista yli puolet on yhden henkilön talouksia

Tämän selvityksen tiedot perustuvat *kuntien asuntomarkkinaselvityksiin*. Vuosittain tehtävän asuntomarkkinakyselyn pääpaino on kuntien vuokra-asuntotilanteen selvittämisessä asuntorahaston päätöksenteon tueksi. Vuokra-asuntotilanne on viime aikoina jonkin verran helpottunut, mutta kohtuuhintaisista pienasunnoista on edelleen pulaa.

Kuntien selvitysten mukaan tarjotuista arava- ja korkotukivuokra-asunnoista vajaa neljännes on yksiöitä, kun taas hakijoista yli puolet on yhden henkilön talouksia. (Kuvio1) Tässä joukossa on myös suurin osa asunnottomista.

Vuoden 2002 aikana arava- ja kortukivuokra-asuntoa hakeneista yhden henkilön talouksista asunnon sai noin 32 % hakijoista, kahden henkilön talouksista noin 40 %, kolmen henkilön talouksista noin 47 % ja neljän tai useamman henkilön kotitalouksista yli 34 %. Tilanne on jonkin verran helpottunut kaiken kokoisilla kotitalouksilla eli asunnon saaneiden osuus hakijoista on kasvanut. Nuorista, alle 25-vuotiasta, asunnon sai noin 33 % hakijoista, mikä on saman verran kuin vuotta aiemmin. (Kuvio 1)

Kuvio 1

Lähde: Valtion asuntorahasto, kuntien asuntomarkkinaselvitykset 2002

Asunnottomat keskittyvät kasvukeskuksiin, Helsingissä on edelleen lähes puolet kaikista asunnottomista

Kasvukeskusalueina voidaan pitää Helsingin seutua² sekä Turun, Tampereen, Jyväskylän, Kuopion ja Oulun seutuja. Näillä alueilla on suuntautunut eniten muuttoliikettä ja väestönkasvu on ollut suurinta. Viime aikoina muuttoliike on tosin vähentynyt ja väestönkasvu hidastunut. Edellä mainituilla kuudella

² **Helsingin seutu** käsittää pääkaupunkiseudun (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen) ja sen kehyskunnat (Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Nurmijärvi, Sipoo, Tuusula, Vihti)

kasvukeskuseuduilla asui vuodenvaihteessa noin 2 268 000 ihmistä. Tämä on 43,8 prosenttia koko maan väestöstä. Vuoden 2002 aikana väestö kasvoi kasvukeskuseuduilla yhteensä noin 21 200 henkilöä eli 0,9 prosenttia; koko maan väestönkasvu oli samanaikaisesti 0,2 prosenttia. Mainituista seuduista väestönkasvu oli suhteellisesti suurinta pääkaupunkiseudun kehysalueella (1,5 %), Oulun seudulla (1,4 %) ja Tampereen seudulla (1,3 %). Jyväskylän seudulla väestö kasvoi 0,9 %, pääkaupunkiseudulla ja Turun seudulla 0,7 % ja Kuopion seudulla 0,5 %. Edellisvuodesta väestönkasvu on hidastunut kaikissa kasvukeskuksissa.

Koko maassa oli vuoden 2002 marraskuussa *arava- ja korkotukivuokra-asuntojonoissa* noin 110 900 hakijaa, joista yli 75 prosenttia, 83 000, oli mainituilla kasvukeskusalueilla. Ilman asunnonvaihtajia (aravakannan sisällä) koko maan asuntojono oli noin 94 300 ja kasvukeskusten jono noin 72 900. Jonoluvut ovat samaa suuruusluokkaa kuin edellisvuonna.

Asunnottomien tilanne on hiukan parantunut edellisvuoteen verrattuna. Useimmissa kasvukeskuksissa asunnottomuus on kuntien ilmoitusten mukaan vähentynyt. Vuoden 2002 marraskuussa *yksinäisistä asunnottomista oli kasvukeskuksissa lähes 80 prosenttia*, vajaat 7 600, mikä on noin 400 vähemmän kuin edellisvuonna. Pääkaupunkiseudulla on yksinäisistä asunnottomista yli puolet, lähes 5 600, joista valtaosa, 4 600, on Helsingissä. Pääkaupunkiseudun yksinäisten asunnottomien määrä on vähentynyt yli 200:lla vuoteen 2001 verrattuna.

Asunnottomat perheet ovat pääosin Helsingissä. Vuoden 2002 lopussa oli asunnottomana tai tilapäismajoituksessa kaikkiaan vajaat 800 perhettä tai pariskuntaa, joista 600 oli Helsingissä. Näistä perheistä osa on maahanmuuttajia, joko inkeriläisiä paluumuuttajia tai muualta Suomesta pääkaupunkiin muuttaneita pakolaistaustaisia perheitä sekä muita pienituloisia ulkomaalaisia. Vailla asuntoa oli vuoden 2002 lopussa yli 200 maahanmuuttajaperhettä, lähes kaikki Helsingissä.³ Asunnottomien tai tilapäismajoituksessa olevien perheiden määrä on pysynyt suunnilleen ennallaan edellisvuoteen verrattuna.

Asunnottomuusongelmaan etsitään ratkaisuja monessa kunnassa erityisselvitysten avulla

Tässä selvityksessä on tarkasteltu erityisesti edellä mainittujen kasvialueiden keskuskuntien asunnottomuustilannetta ja määrällistä muutosta edellisvuoteen verrattuna. Lisäksi on tarkasteltu kaikkia niitä kaupunkeja, joissa selvitysten mukaan on vähintään sata tai lähes sata asunnotonta. Tällaisia kuntia oli vuoden 2002 lopussa kaikkiaan 14.

³ Ks. myös *Rastas, Merja. 2002. Maahanmuuttajien asunnottomuus Helsingissä, Suomen ympäristö 582, Ympäristöministeriö, Helsinki*
<http://www.ymparisto.fi/ajankoht/tiedote/ym/tied2002/ym02160.htm> (YM:n tiedote tutkimuksesta)

Pahimmat asunnottomuuskunnat vuoden 2002 marraskuussa olivat *Helsinki* (4 600 yksinäistä asunnotonta), *Tampere* (539), *Espoo* (529), *Turku* (452), *Vantaa* (431), *Lahti* (325), *Oulu* (178), *Joensuu* (162), *Jyväskylä* (153), *Kuopio* (147), *Lappeenranta* (121), *Vaasa* (110), *Porvoo* (94) ja *Järvenpää* (90). Pahimpien asunnottomuuskuntien joukkoon on pitkästä ajasta noussut Lappeenranta sekä aivan uutena kuntana Porvoo. **Lappeenrannassa** on toiminut erityinen asumistyöryhmäryhmä, joka on kaupunginhallitukselle jättämässään raportissa esittänyt erilaisia paikallisiin olosuhteisiin sopivia toimenpiteitä asunnottomuustilanteen parantamiseksi.⁴ **Porvoon** selvityksessä todetaan, että kaupungin suoraan omistamaan asuntokantaan kohdistuu erityisiä paineita, koska yleishyödylliset vuokranantajat karsastavat asunnottomia, joilla on muun muassa häiriöitä luottotiedoissa.

Edellä mainituissa 14 kunnassa on yhteensä yli 7 900 asunnotonta, mikä on 83 prosenttia koko maan asunnottomista. (Liite1) Yhtenäistä suuntaa asunnottomuuden kehityksessä ei mainituissa kaupungeissa ole. Suuressa osassa kuntia tilanne näyttää parantuneen, mutta osassa taas huonontuneen tai pysyneen suunnilleen ennallaan. Asunnottomuusluvut ovat pienentyneet Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Tampereella, Turussa, Järvenpäässä, Lahdessa ja Kuopiossa. Asunnottomien määrä on taas kasvanut erityisesti Lappeenrannassa, Porvoossa ja Jyväskylässä. Oulussa, Joensuussa ja Vaasassa asunnottomien määrä on pysynyt suunnilleen ennallaan. Vertailtavuutta edellisvuoteen tai -vuosiin vaikeuttaa muun muassa se, että aika ajoin kunnissa selvitetään asunnottomuutta tavallista perusteellisemmin. Tällöin lukumäärätiedot muuttuvat huomattavastikin esimerkiksi juuri siitä syystä että piiloasunnottomuutta, mikä ei näy rekistereissä tai asiakastilastoissa, arvioidaan uusien perusteiden.

Vuonna 2003 erityinen asunnottomuus selvitys tehdään ainakin *Lahdessa*, missä asunto- ja sosiaaliviranomaiset aikovat paneutua asunnottomuusongelmaan yhteistyössä vuokratulojen omistajien kanssa.

Tukipalvelujen tarve kasvaa

Koko maassa kunnat asuttivat vuoden 2002 aikana noin 3 300 yksinäistä asunnotonta ja lähes 900 perhettä. Uusia asunnottomia tulee koko ajan tilalle eivätkä jo asutettujen asumisratkaisut aina onnistu. Yksinäisten asuttamisessa on ongelmia, kun taas perheille, etenkin lapsiperheille, asunto järjestyy melko hyvin. Yksinäisten heikkoon tilanteeseen vaikuttaa kuntien selvitysten mukaan paitsi edullisten pientasuntojen puute myös se että osa asunnottomista on yhä vaikeammin asutettavia moniongelmaisia. Tukipalveluja tarvittaisiin yhä enemmän.

⁴ ”Koti on korvien välissä” Asumistyöryhmän ehdotukset asunnottomuuden vähentämiseksi Lappeenrannassa. Lappeenrannan sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Asumistyöryhmä 8.8.2002

Lappeenrannan asumisryhmän selvityksessä *Koti on korvien välissä* (ks. alaviite 4) puhutaan kolmansista asuntomarkkinoista, niin sanotuista vva-asuntomarkkinoista (vailla vakinaista asuntoa), jotka ovat syntyneet kunnissa omistus- ja vuokra-asuntomarkkinoiden oheen asunnottomuuskysymyksen myötä. Vva-asuntomarkkinoilla päävastuullisena toimijana on sosiaali- ja terveydenhuolto. Asunto voi olla alku ja mahdollisuus, harvoin riittävä ratkaisu, todetaan Lappeenrannan raportissa. Tarvitaan moniammatillista yhteistyötä, joka on suunnitelmallista, säännöllistä ja laaja-alaista.

Asunnottomat 2002

Vaikkeimpien asunnottomuuskuntien vapaamuotoisia vastauksia kysymyksiin:

Kuinka kunta on onnistunut asuttamaan asunnottomia vuonna 2002? Pääasialliset toimenpiteet? Minkälaisissa tapauksissa asuttaminen on onnistunut parhaiten/milloin on ollut ongelmia? Maahanmuuttajien asuttaminen? Miltä kehityssuunta asunnottomuudessa näyttää? Tarvittaisiinko uudenlaisia toimenpiteitä/palveluja asunnottomuuden ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi – minkälaisia?

Helsingin seutu

Helsinki

Yksinäiset asunnottomat 4 600 (muutos edellisvuodesta -100)

- näistä ulkona, ensisuojuissa yms. 100
- asuntoloissa yms. 980
- laitoksissa 760
- tilap. tuttavien ja sukulaisten luona 2760

yksinäisistä asunnottomista naisia 820, nuoria 550, maahanmuuttajia 200

Asunnottomat perheet 600 (-25)

- näistä maahanmuuttajia 200

Esto on saanut marraskuun loppuun mennessä hankintayhtiöiltä 61 uutta pienasuntoa. pienasuntoihin on asutettu yhteensä noin 190 asunnotonta. Eston tukiasuntoihin ja – yksiköihin on tehty noin 165 asutusta. Asuttamisessa pyritään suunnitelmallisuuteen ja räätälöintiin, tarvittaessa varmistetaan tuen saanti. Päihde- ja psyykeongelmat sekä asukkaiden velkaantuminen ovat lisääntyneet. Maahanmuuttajia asutetaan normaalipalvelukäytännön mukaisesti. Paluumuuttajat vuokraavat asunnot omatoimisesti. Erityisesti köyhät, työttömät maahanmuuttajataustaiset lapsiperheet ovat riskiryhmä silloin, kun lähtevät liikkeelle kunnasta, josta kuntapaikka on aikanaan myönnetty.

Asunnottomien ongelmat ovat entistä vaikeampia ja moninaisempia. Avohuollon tukipalveluja tulisi kehittää ja lisätä. Erityisryhmille (esim. liikuntarajoitteiset päihdeongelmaiset, korvaushoidossa olevat) tulisi saada palveluasuntoja ja tarpeen mukaista tukea omaan asuntoon. Vuokravelkojen takia häätöuhan alla olevat

tarvitsevat tukitoimia, ennaltaehkäisevää velkaneuvontaa tulisi kehittää. Kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja tarvitaan lisää, suunnittelematonta Helsinkiin muuttamista tulisi rajoittaa.

Kunnan vuoden 2002 aikana asuttamat asunnottomat:

600 (+50) yksinäistä, 300(+10) perhettä

Espoo

Yksinäiset asunnottomat 529 (-51)

- näistä ulkona, ensisuojoissa yms. 32

- asuntoloissa yms. 94

- laitoksissa 94

- tilap. tuttavien ja sukulaisten luona 309

yksinäisistä asunnottomista naisia 87, nuoria 110, maahanmuuttajia 55

Asunnottomat perheet 23 (-12)

- näistä maahanmuuttajia 3

Espoonkruunu OY:n ja kaupungin suorassa omistuksessa oleviin asuntoihin on vuonna 2002 asutettu 280 ja Y-Säätiön asuntoihin 40 yksinäistä asunnotonta. Jaettavana olleiden pienten asuntojen määrä on lisääntynyt ja asunnottomia on voitu asuttaa aikaisempia vuosia enemmän. Myös muita yksinäisiä hakijoita on voitu asuttaa enemmän ja vähentää siten jo olemassa olevan muuttouhan takia lähitulevaisuudessa syntyvää asunnottomuutta. Lokakuun lopussa valmistui Olarinluomaan asumisyksikkö, johon voitiin asuttaa 24 asunnotonta. Asunnottomista suuri osa on päihdeongelmaisia, joten Olarinluoman tyyppisiä ratkaisuja tarvitaan lisää. Asunnottomuutta syntyy etenkin avio/avoerojen, kotoa itsenäistymisen ja muuttoliikkeen seurauksena. Espoosta työpaikan saaneet muualta muuttaneet ovat yleensä saaneet nopeasti asuntoasiansa järjestettyä, vaikka eivät kaupungin vuokra-asuntoa olisikaan hakeneet. Merkittävä osa asunnottomista on sosiaalitoimen asiakkaita, joiden kotikunnaksi väestötietojärjestelmään on hiljattain kirjattu Espoo, mutta osoitetiedot ja vakituinen asunto tällä hetkellä puuttuvat. He eivät yleensä ole myöskään kaupungin vuokra-asunnon hakijoina. Sosiaalitoimen asiakkaina olevista asunnottomista 239 ei ollut marraskuussa 2002 kaupungin vuokra-asunnon hakijana. Monien maahanmuuttajien suuri perhekoko on ongelma. Suuri osa maahanmuuttajista haluaa asunnon vain alueilta, missä ennestään asuu runsaasti maahanmuuttajia, oli asunnontarve kuinka kiireellinen tahansa.

Asukkailla on yhä suurempi a vaikeuksia hallita elämäänsä. Päihdeongelmat ovat kasvaneet. Päihde- tai psyykkisistä syistä tulee yhä enemmän vuokravelkoja, joihin haetaan apua sosiaalitoimesta. Toimeentulotuen myöntämisen perusteet vuokravelkoihin ovat kiristyneet, joten jatkossa on pelättävissä, että yhä useampi jää asunnottomaksi.

Kunnan vuoden 2002 aikana asuttamat asunnottomat:

320 (+45) yksinäistä, 115 (+10) perhettä

Vantaa

Yksinäiset asunnottomat 431 (-76)

- näistä ulkona, ensisuojoissa yms. 59

- asuntoloissa yms. 51

- laitoksissa 30

- tilap. tuttavien ja sukulaisten luona 291
- yksinäisistä asunnottomista naisia 152, nuoria 155, maahanmuuttajia 40
- Asunnottomat perheet 34 (+6)*
- näistä maahanmuuttajia 2

Asunnottomia on asutettu mahdollisuuksien mukaan. Ongelmana, pienten kohtuuhintaisten asuntojen puute. Pakolaisten ja turvapaikan saaneiden virallisen perheen yhdistämisen kautta Suomeen tulleiden asuttamisessa ei ole asunnon saantiin liittyviä ongelmia. Asumisopastusta on kehitetty yhteistyössä asuntotoimen, sosiaali- ja terveystoimen ja VAV Asunnot Oy:n välillä.

Tarvitaan monimuotoisia asumisratkaisuja.

Kunnan vuoden 2002 aikana asuttamat asunnottomat:

250 (+14) yksinäistä, 110 (+98) perhettä

Järvenpää

Yksinäiset asunnottomat 90 (-53)

- näistä ulkona, ensisuojoissa yms. 5
- asuntoloissa yms. 4
- laitoksissa 22
- tilap. tuttavien ja sukulaisten luona 59

yksinäisistä asunnottomista naisia 23, nuoria 37, maahanmuuttajia 0

Asunnottomat perheet 0 (-1)

Asunnottomia on asutettu Y-säätiön asuntoihin, kaupungin omistamiin erillisiin osakehuoneistoihin sekä kaupungin omistaman vuokratiloyhtiön asuntoihin. Asuttaminen onnistuu parhaiten niiden henkilöiden kohdalla, joilla elämä muutoin on suurin piirtein hallinnassa. Epäonnistumista tapahtuu niiden kohdalla, jotka tarvitsevat ongelmiansa vuoksi runsaasti tukea asumisessaan ja häiritsevät kohtuuttomasti ympäristöä. Riittävän tuen saamisessa sitä tarvitsevilla on resurssiongelmiä.

Asunnottomuus on Järvenpäässä vähentynyt. Vuoden 2001 elokuun alusta lähtien on toiminut asumisneuvoja sosiaalitoimen alaisuudessa keskittyen Pajalan ja Jampan alueilla vuokra-asunnoissa asuviin, mikäli heillä on asumisessaan ongelmia ilmaantunut (Lähiöuudistus 2002 -projekti). Tähän mennessä tulokset ovat niin hyviä, että toiminta halutaan jatkossa osaksi sosiaalitoimen ennalta ehkäisevää toimintaa. Työryhmä laatii esitystä tuetusta asumisesta, joka erityisesti kattaisi kaikkein vaikeimmat asutettavat. Ryhmä saa esityksensä valmiiksi alkuvuodesta 2002. Yleensä voidaan sanoa, että kaikkein vaikeimmin asutettavien ongelmat ovat kasvussa ja vaikeutumassa.

Kunnan vuoden 2002 aikana asuttamat asunnottomat:

27 (+7) yksinäistä, 5 (+5) perhettä

Muut kasvukeskukset

Turku

Yksinäiset asunnottomat 452 (-17)

- näistä ulkona, ensisuojoissa yms. 4
- asuntoloissa yms. 10
- laitoksissa 270
- tilap. tuttavien ja sukulaisten luona 168

yksinäisistä asunnottomista naisia 56, nuoria 67, maahanmuuttajia 2
Asunnottomat perheet 6 (+6)

Asunnottomat ohjattu hoito- ja huoltokoteihin ja osa asukkaista on saanut myöhemmin oman vuokra-asunnon. Vuokra-asunnon hankkimista vaikeuttavat asukkaiden vuokratästit, pahantapainen elämä ja huumeongelmat. Ulkomaalaisille monilapsisille perheille on vaikeaa löytää asuntoa. Maahanmuuttajilla on myös sopeutumisoongelmia ja keskittyminen erityisesti Itä- ja Pohjois-Turun alueille aiheuttaa palvelurakenteen kuormittumista. Ulkomaalaistoimisto pyrkii paikkaamaan talonmiesten puutetta kotikäynnein. On myös perustettu asumisneuvojaprojekti Itä-Turun alueelle sekä maahanmuuttajien asumisen työryhmä apulaiskaupunginjohtajan alaisuuteen.

Kunnan vuoden 2002 aikana asuttamat asunnottomat:

116 (-99) yksinäistä, 17 (-17) perhettä

(asutettujen lukumäärässä vuodelta 2002 on mukana vain Turun kaupungin vuokrataloyhtiön asuttamat asunnottomat)

Tampere

Yksinäiset asunnottomat 539 (-41)

- näistä ulkona, ensisuojuissa yms. 21
- asuntoloissa yms. 44
- laitoksissa 178
- tilap. tuttavien ja sukulaisten luona 296

yksinäisistä asunnottomista naisia 105, nuoria 85, maahanmuuttajia 2

Asunnottomat perheet 16 (-4)

Muuttoliikkeestä johtuen Tampereelle muuttaa myös vaikeasti asutettavia, joille sekä vuokrat ovat liian korkeat että muut vaateet vaikeasti täytettävissä. Tukiasumisen tarvetta edelleen moniongelmaisten kohdalla. Mielenterveysongelmat ovat lisääntyneet. Asunnottomuus vaikuttaa yleisesti hoitoihin. Pidentyneet hoidot johtuvat siitä, että ei ole paikkoja, missä odottaa jatkohoitoihin. Lisäksi monen asunnottomuuden syynä on kykenemättömyys käyttää rahaa omaan elantoon. Muun muassa peliriippuvuus on ongelma, joka liittyy myös asunnottomuuteen. Tampereen Vuokratalosäätiön sosiaalisen isännöinnin asuntoja on saatu asiakkaille kiitettävästi v. 2002. Tukiasuntoja huonosti mm. nuorille ja huumeiden käyttäjille.

Maahanmuuttajilla ongelmana on edelleen isojen asuntojen puute.

Asunnottomuus näyttää olevan pysyvä osa reunailmiönä suuren kaupungin todellisuutta. Normaalien tukitoimenpiteiden eli halpavuokraisten asuntojen tuotannolla tilanteeseen voidaan vastata. Uusien

asuntoloiden/tilapäismajoituspaikkojen rakentamiseen ei ole tarvetta.

Moniammatillista yhteistyötä tarvitaan, esimerkiksi sosiaali- ja asuntoviranomaisten välimaastossa operoiva toiminta, sosiaalinen isännöinti, tukee asunnottomuuden ennaltaehkäisyä ja korjaamista.

Kunnan vuoden 2002 aikana asuttamat asunnottomat:

247 (..) yksinäistä, 29 (..) perhettä

Jyväskylä

Yksinäiset asunnottomat 153 (+18)

- näistä ulkona, ensisuojoissa yms. 22

- asuntoloissa yms. 11

- laitoksissa 33

- tilap. tuttavien ja sukulaisten luona 87

yksinäisistä asunnottomista naisia 19, nuoria 38, maahanmuuttajia 6

Asunnottomat perheet 0 (0)

Ongelmana on ns. piiloasunnottomuus. Yksinäisistä 153:sta asunnottomasta asuntojonossa on vain 60. Näistä 60:stä vain 32 kaupungin yhtiön jonossa. Piiloasunnottomille ei riitä pelkästään asunto, vaan he tarvitsevat tukiasuntoa selviytyäkseen asuinyhteisössä. Tukiasumispaikkoja on rakenteilla parikymmentä. Aktiivisten asunnottomien asuttaminen on onnistunut hyvin, passiivisten määrä on pysynyt entisenä. Olemme hiukan tarkemmin pyrkineet löytämään ns. piiloasunnottomia, joten määrä on aikaisempaa korkeampi. Ulkomaalaistoimiston kautta tulleet maahanmuuttajat pystytyt asuttamaan.

Asunnottomuus säilyy entisen suuruisena, jos tukiasumiseen ei panosteta merkittävästi. Kolmannen sektorin kanssa yhteistyössä pyritään vaihtoehtoisia asumispalveluja kehittämään siten, että asunnottomien määrää voitaisiin merkittävästi alentaa. Myös asumisneuvojien työn avulla pyritään ehkäisemään asunnottomuuden syntymistä.

Kunnan vuoden 2002 aikana asuttamat asunnottomat:

57 (+13) yksinäistä, 13 (-9) perhettä

Kuopio

Yksinäiset asunnottomat 147 (-16)

- näistä ulkona, ensisuojoissa yms. 18

- asuntoloissa yms. 14

- laitoksissa 51

- tilap. tuttavien ja sukulaisten luona 64

yksinäisistä asunnottomista naisia 22, nuoria 54, maahanmuuttajia 2

Asunnottomat perheet 0 (0)

Kolmannella sektorilla on tärkeä rooli asunnottomien asuttamisessa. Asuttaminen onnistuu parhaiten, kun asunnottomille pystytään järjestämään tukea asunoin saamisen jälkeenkin. Erityisryhmien asumista selvitetään parhaillaan yhteistyötahojen kanssa perustetussa työryhmässä. Ryhmän työ valmistuu vuoden 2002 loppuun mennessä.

Pakolaisille asuntoja on järjestynyt hyvin, joskin asunnot ovat pieniä. Asumiskulttuuri on niin erilainen, että asunnot turmeltuvat nopeasti (kosteus- ja kulumisongelmat). Maahanmuuttajille vaikeaa saada yleishyödyllisestä asuntokannasta asuntoa. Vuonna 2002 on palkattu puoleksi vuodeksi asumisen ohjaaja neuvomaan ja opastamaan asumiskulttuuriamme. Kodinhoitajat ovat tätä opastustyötä tehneet koko ajan ja jatkavat edelleen.

Nuoret huumeidenkäyttäjät lisääntyneet. Tarvittaisiin käyttäjille sopivia asuntoja, joissa naapurit eivät häiriintyisi.

Kunnan vuoden 2002 aikana asuttamat asunnottomat:

51 (-19) yksinäistä, 7 (-3) perhettä

Oulu

Yksinäiset asunnottomat 178 (+8)

- näistä ulkona, ensisuojoissa yms. 51
 - asuntoloissa yms. 29
 - laitoksissa 77
 - tilap. tuttavien ja sukulaisten luona 21
- yksinäisistä asunnottomista naisia 14, nuoria 7, maahanmuuttajia 1
- ### *Asunnottomat perheet 0 (-4)*

Kaupungin suoraan omistamien ja vuokraloyhtiöiden asuntoihin sijoitetaan myös yksinäisiä asunnottomia normaalin asunnonjaon puitteissa. Kaikille päihdeongelmallisille ei ole voitu järjestää asuntopaikkoja.

Kaupunki neuvottelee suurimpien vuokra-asuntojen omistajien kanssa sopimukset, joiden perusteella ns. itsenäiseen asumiseen kykeneviä erityisryhmien asukkaita voidaan sijoittaa aiempaa helpommin normaaliin vuokra-asuntokantaan. Sopimusten syntyminen edellyttää, että sosiaalitoimessa järjestetään resursseja oman isännöitsijän (asumisneuvojan) saamiseksi. Sopimusten avulla saataisiin 60-75 asuntoa vuodessa.

Kunnan vuoden 2002 aikana asuttamat asunnottomat:

118 (-5) yksinäistä, 37 (-9) perhettä

Muut kunnat

Lahti

Yksinäiset asunnottomat 325 (-22)

- näistä ulkona, ensisuojoissa yms. 30
 - asuntoloissa yms. 150
 - laitoksissa 55
 - tilap. tuttavien ja sukulaisten luona 90
- yksinäisistä asunnottomista naisia 40, nuoria 40, maahanmuuttajia 10
- #### *Asunnottomat perheet 50 (+45)*
- näistä maahanmuuttajia 5

Asuntoloista ei ole kovin hyvin kyetty asuttamaan henkilöitä normaaleihin asuntoihin, vaikka tähän on pyritty. Asuttamisen vaatimia kiinteitä tulipalveluja ei ole kyetty tarjoamaan eikä myöskään soveltuvia asumisvaihtoehtoja ole tarpeeksi tarjolla. Sosiaalitoimen ja kolmannen sektorin tukiasuntoihin on asutettu noin 25 henkilöä. Asuttaminen onnistuu parhaiten niiden kohdalla, joilla kyseessä on pelkästään akuutti ja tilapäinen asunto-ongelma.

Asunnottomuus ei vähene ilman tukipalvelujen lisäämistä. Keskeisessä asemassa olisivat erilaiset vapaaehtoisjärjestöt, joilla olisi haluja ja resursseja paneutua tähän ongelmaan yhteistyössä viranomaisten kanssa. Suunnitteilla on pienasuntojen rakentaminen erityisryhmille ja suurten asuntoloiden vähittäinen tyhjentäminen. Konkreettisia suunnitelmia on kuitenkin vain Sininauhajärjestöllä (20 paikan tukiasuntola v. 2003). Asunto- ja sosiaaliviranomaiset paneutuvat asunnottomuuden ongelmaan yhdessä vuokratalo-omistajien kanssa v. 2003.

Kunnan vuoden 2002 aikana asuttamat asunnottomat:

80 (+10) yksinäistä, 15 (-5) perhettä

Joensuu

Yksinäiset asunnottomat 162 (+4)

- näistä ulkona, ensisuojoissa yms. 0
- asuntoloissa yms. 3
- laitoksissa 71
- tilap. tuttavien ja sukulaisten luona 88

yksinäisistä asunnottomista naisia 35, nuoria 46, maahanmuuttajia 0

Asunnottomat perheet 6 (+ 4)

Vuokratästä ja häiriöiden takia hädettyjen osalta asuttaminen onnistuu huonosti. Jos ei rästejä tai häiriöitä niin kaupungin vuokra-asunto löytyy. Maahanmuuttajilla ei ole esiintynyt paljonkaan asunnottomuutta, muuten samat ongelmat kuin suomalaisilla.

Asunnottomuus on lisääntymässä. Tukiasuntoja tarvitaan lisää, samoin yleensä pieniä asuntoja. Syrjäytyneille ja syrjäytymisuhan alla oleville sekä päihde- ja mielenterveysongelmallisille tarvitaan ympärivuorokautista tuettua asumista. Tarvitaan asumisvalmennusta ja suoranaista taloudellista tukea olemassa olevien keinojen lisäksi.

Kunnan vuoden 2002 aikana asuttamat asunnottomat:

75 (-22) yksinäistä, 10 (+1) perhettä

Lappeenranta

Yksinäiset asunnottomat 121 (+24)

- näistä ulkona, ensisuojoissa yms. 10
- asuntoloissa yms. 22
- laitoksissa 29
- tilap. tuttavien ja sukulaisten luona 60

yksinäisistä asunnottomista naisia 9, nuoria 19, maahanmuuttajia 5

Asunnottomat perheet 3 (+3)

Asunnottomat ovat saaneet mm. kaupungin vuokra-asuntoja. Uusia asunnottomia on tullut aiempaa enemmän. Asunnottomuuden taustalla on elämäntapaan ja vuokratästeihin liittyviä ongelmia. Pakolaisille asuntoja on järjestynyt melko hyvin. Osa on saanut asunnon yksityisiltä markkinoilta. Statuksella A4 tulevien rinnastaminen pakolaisiin on lisännyt kuntaan muuttoa.

Lappeenrannassa on toiminut asunnottomuustyöryhmä, joka on jättänyt kaupunginhallitukselle raporttinsa ”Koti on korvien välissä”. Raportissa on suunniteltu paikallisia toimenpiteitä asunnottomuustilanteen parantamiseksi. Asunnottomuuden ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi tarvitaan monipuolisia toimenpiteitä: tukihenkilöt, pientaloasunnot, kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tarjonta jne. Uudenlaisia toimenpiteitä myös tarvitaan.

Kunnan vuoden 2002 aikana asuttamat asunnottomat:

70 (+25) yksinäistä, 0 (0) perhettä

Vaasa

Yksinäiset asunnottomat 110 (-2)

- näistä ulkona, ensisuojoissa yms. 1
- asuntoloissa yms. 0
- laitoksissa 22
- tilap. tuttavien ja sukulaisten luona 87

yksinäisistä asunnottomista naisia 19, nuoria 34, maahanmuuttajia 3

Asunnottomat perheet 0 (-2)

Asunnottomilla on monesti muitakin ongelmia kuin asunnottomuus. Heitä on asutettu tavallisiin vapautuviin vuokra-asuntoihin kiinteistön asukasjakauma tarkasti huomioiden. Käytössä on myös Y-säätiön asuntoja.

Tarvitaan lisää pieniä asuntoja sekä eri tyyppisiä asumismuotoja esim. päihde- ja mielenterveysongelmiaisille. Tuettua ja valvottua asumista lisättävä.

Kunnan vuoden 2002 aikana asuttamat asunnottomat:

29 (-55) yksinäistä, 1 (-6) perhettä

Porvoo

Yksinäiset asunnottomat 94 (+17)

- näistä ulkona, ensisuojoissa yms. 20
- asuntoloissa yms. 30
- laitoksissa 14
- tilap. tuttavien ja sukulaisten luona 30

yksinäisistä asunnottomista naisia 15, nuoria 20, maahanmuuttajia 0

Asunnottomat perheet 0 (0)

Asuntojen tarjontaan nähden kunta on onnistunut asuttamaan asunnottomia kohtalaisesti. Kaupungin suoraan omistamaan asuntokantaan kohdistuu paineita, koska muut yleishyödylliset asunnonomistajat karsastavat asunnottomia, joilla on häiriöitä luottotiedoissa tai muita häiritseviä ”ominaisuuksia”. Maahanmuuttajat sijoittuneet normaalisti.

Asunnottomuus lisääntyy edelleen, koska apua tarvitsevien taloudellinen tilanne on yhä huono.

Kunnan vuoden 2002 aikana asuttamat asunnottomat:

79 (-1) yksinäistä, 36 (+36) perhettä

Asunnottomat 1987 - 2002

Vuosi	Ulkona, tilap.suoj., asuntoloissa	Laitoksissa	Tilap. tuttavien ja sukul. luona	Yksinäiset asunnottomat yhteensä	Asunnottomat perheet
1987	4 700	4 760	7 650	17 110	1 370
1988	4 400	4 000	7 600	16 000	1 200
1989	4 170	4 400	7 620	16 190	870
1990	3 610	3 690	7 950	15 250	800
1991	3 370	3 340	7 390	14 100	700
1992	3 030	3 030	6 820	12 880	570
1993	2 560	2 410	6 700	11 670	250
1994	1 760	2 170	6 630	10 560	380
1995	1 710	2 110	6 610	10 430	560
1996	1 720	2 110	5 780	9 610	360
1997	1 720	2 450	5 650	9 820	600
1998	1 770	2 350	5 870	9 990	820
1999	1 750	2 390	5 850	9 990	780
2000	1 790	2 420	5 790	10 000	780
2001*	2 160	2 080	5 720	10 000	780
2002*	2 060	2 080	5 420	9 560	770

* Asunnottomuuden määrittelyä on jonkin verran muutettu vuonna 2001. Asunnottomien yhteismääriä voidaan kuitenkin pitää vertailukelpoisina eri vuosina.

Vaikeimmat asunnottomuuskunnat 2002

	Yksinäiset asunnottomat	Muutos edell. vuodesta
Helsinki	4600	-100
Tampere	539	-41
Espoo	529	-51
Turku	452	-17
Vantaa	431	-76
Lahti	325	-22
Oulu	178	8
Joensuu	162	4
Jyväskylä	153	18
Kuopio	147	-16
Lappeenranta	121	24
Vaasa	110	-2
Porvoo	94	17
Järvenpää	90	-53

Lähde: Kuntien asuntomarkkinaselvitykset

Asunnottomat 2002 (15.11.2002) kasvukeskuksissa ja muualla maassa

Kunta Alue	Yksinäiset asunnottomat					Yksinäise asunnott. yhteensä	Muutos 2001-2002	Yksinäisistä asunnottomis			Asunnottomat perheet ja parisk. Näistä	
	Ulkona, huon., ensisuo- j. majoitusliikk.	Asuntoloissa, Laitoksiss:	Vapaut. vangit	Tilap. tutt. ja joilla ei ole as sukul.luona	2002			maahan- nuoria muutt.	maahanmuutt.	yhteensä	maahanmuutt.	
Espoo	32	94	65	29	309	529	-51	87	110	55	23	3
Helsinki	100	980	350	410	2760	4600	-100	820	550	200	600	200
Vantaa	59	51	22	8	291	431	-76	152	155	40	34	2
PKS yht.	191	1125	437	447	3360	5560	-227	1059	815	295	657	205
<i>% koko maasta</i>	39,8	71,2	31,6	64,3	62,0	58,2		65,0	49,6	89,4	84,9	97,6
Kehyskunnat*	17	30	28	20	179	274	-96	59	74	3	8	0
Turku	4	10	264	6	168	452	-17	56	67	2	6	0
Tampere	21	44	169	9	296	539	-41	105	85	2	16	0
Jyväskylä	22	11	21	12	87	153	18	19	38	6	0	0
Kuopio	18	14	41	10	64	147	-16	22	54	2	0	0
Oulu	51	29	74	3	21	178	8	14	7	1	0	0
Yhteensä	116	108	569	40	636	1469	-48	216	251	13	22	0
KASVUKESK.yht.	353	1285	1054	528	4359	7579	-95	1378	1220	311	696	205
<i>% koko maasta</i>	73,5	81,3	76,1	76,0	80,4	79,3		84,6	74,2	94,2	89,9	97,6
Muu maa	127	296	331	167	1061	1982	-308	250	424	19	78	5
KOKO MAA	480	1581	1385	695	5420	9561	-403	1628	1644	330	774	210

Kehyskunnat*= Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Nurmijärvi, Sipoo, Tuusula, Vihti

Koko maasta tiedot puuttuvat 22 kunnasta, jotka ovat enimmäkseen pieniä kuntia

Lähde: Valtion asuntorahasto, Kuntien asuntomarkkinaselvitykset

Vuonna 2003 ilmestyneet selvitykset

1	Keskeistä tietoa Valtion asuntorahaston lainoitus- toiminnasta 2002	04.02.2003
2	Arava- ja korkotukilainoitettujen kerros- ja rivitalojen tonttikustannukset vuonna 2002	10.02.2003
3	Omistusasuntojen korkotukilainojen korkomarginaalit vuonna 2002	04.03.2003
4	Valtion asuntorahastosta maksetut avustukset vuonna 2002	15.04.2003
5	Arava- ja korkotukikohteiden rakennuskustannukset vuonna 2002	17.04.2003
6	Arava-asuntomarkkinat vuonna 2002	21.05.2003
7	Asunnottomat 2002	06.08.2003